

Vlaams
Parlement

stuk **1551** (2011-2012) – Nr. 4
ingediend op 21 juni 2012 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de heren Ludo Sannen, Ward Kennes en Kris Van Dijck

betreffende de inrichting van een universitaire opleiding
Islamitische Godsdienstwetenschappen

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Goedele Vermeiren

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:

de heer Jos De Meyer, de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
de heer Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
de dames Vera Celis, Goedele Vermeiren;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heren Paul Delva, Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, mevrouw Katleen Martens;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine;
de heren Willy Segers, Kris Van Dijck;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Stukken in het dossier:

- 1551 (2011-2012) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
– Nr. 2: Verslag over hoorzitting
– Nr. 3: Amendementen

INHOUD

1. Toelichting van het voorstel van resolutie door de heer Ludo Sannen	4
2. Algemene bespreking	5
3. Stemmingen	11
4. Goedkeuring van het verslag	11
Tekst aangenomen door de commissie	12

De Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen besprak op 10 mei, en 6, 14, 19 en 21 juni 2012 het voorstel van resolutie van de heren Ludo Sannen, Ward Kennes en Kris Van Dijck betreffende de inrichting van een universitaire opleiding Islamitische Godsdienstwetenschappen.

Op 6 juni 2012 organiseerde de commissie een hoorzitting over het voorstel van resolutie met als sprekers mevrouw Meryem Kanmaz (inhoudelijk coördinator MANA – Expertisecentrum voor Islamitische Culturen in Vlaanderen), prof. dr. Pierre Van Hecke (Faculteit Theologie en Religiewetenschappen KU Leuven; programmadirecteur van de Nederlandstalige programma's) en de heer Abdul Shattour (leraar Islamitische godsdienst in het GO!, leraar Arabisch in Taxandria CVO Turnhout, beëdigd vertaler en tolk en secretaris van de Vereniging voor Ontwikkeling en Emancipatie van Moslims (VOEM)) (*Parl. St. VI. Parl. 2011-12, nr. 1551/2*).

Het verslag van de bespreking werd goedgekeurd in de vergadering van 21 juni 2012.

1. Toelichting van het voorstel van resolutie door de heer Ludo Sannen

De heer *Ludo Sannen* stelt dat dit voorstel van resolutie werd opgesteld op basis van zijn conceptnota voor nieuwe regelgeving over een Vlaamse opleiding Islamitische Godsdienstwetenschappen. (*Parl. St. VI. Parl. 2011-12, nr. 1227/1*). Het voorstel van resolutie dient om de inhoud van de conceptnota te formuleren als aanbeveling aan de regering. Het is dan ook onlosmakelijk verbonden met de bespreking van de conceptnota (*Parl. St. VI. Parl. 2011-12, nr. 1227/2*). Hij beperkt zijn toelichting dan ook tot twee kernpunten: de wenselijkheid van een dergelijke opleiding en de rol die de overheid hierin kan spelen.

Het debat over de rol van de islam in onze samenleving blijft boeiend en acuut. De islam is al verschillende decennia aanwezig in ons land. Daarom werd er in het verleden een moslimexecutieve opgericht. Er zijn ook twee professionele lerarenopleidingen. Moskeeën en imams kunnen worden erkend. Naar aanleiding van een aantal reportages over de radicalisering van de islam is het debat echter opnieuw aangewakkerd. Er zijn onlangs ook studies geweest over de kwaliteit van de imams en over de vervreemding tussen de imams en de samenleving waarin ze moeten werken. Vaak gaat het om mensen die niet in ons land zijn opgegroeid, die weinig vorming hebben gekregen over onze samenleving en die de taal niet kennen. Daarom vinden hun denkbeelden weinig aansluiting bij de Vlaamse moslimgemeenschap en bij de Vlaamse moslimjongeren. De moslimjongeren in onze westerse gesecculariseerde samenleving ervaren de traditionele antwoorden die ze krijgen van deze religieuze leiders als irrelevant. Dan gaan de jongeren zelf op zoek naar antwoorden. Op internet vindt men echter amper gematigde stromingen in het Nederlands. De orthodoxe salafisten daarentegen hebben de voorbije jaren veel van hun websites vertaald. Zo draagt deze situatie bij tot het succes van het salafisme bij bepaalde Brusselse jongeren. Deze salafisten formuleren veeleer destructieve antwoorden op de leefwereld van de jongeren. In dit verband verwijst hij naar een interview in Knack met mevrouw El Bouayadi-van de Wetering.

Al verschillende jaren wordt de idee geopperd om in ons land imamopleidingen te organiseren. Dat is ook opgenomen in het regeerakkoord. Daarom wordt in de laatste zin van het voorstel van resolutie herhaald dat een meer professionele imamopleiding wenselijk is. Dat vergt echter een academische intellectuele omkadering. Vlaanderen beschikt over een dergelijke omkadering voor de katholieke en de protestantse tradities, maar niet voor de islam. Dit voorstel van resolutie vraagt dat een dergelijke academische theologische opleiding ook voor de islam zou worden gerealiseerd. Dat is belangrijk, voor het stofferen van de professionele opleidingen, maar ook om ervoor te zorgen dat er binnen de islamgemeenschap meer intellectuele kaders ontstaan die kunnen reflecteren over hun godsdienstbeleving en over de concrete wereld en de wetenschappen. Dat betekent niet dat

iedereen die in de toekomst imam of leraar wil zijn academisch opgeleid moet zijn. Maar het zou wel goed zijn als de leraren in de hogere jaren van het secundair onderwijs en in de docentenopleiding een masterdiploma in de islamgodsdienstwetenschappen zouden hebben gehaald. Het is ook wenselijk dat er bij diegenen die verantwoordelijkheid dragen binnen de moslimgemeenschappen – de imams en de besturen van de moskeeën – meer academisch gevormde kaders zouden zijn die hier hun vorming hebben genoten binnen de theologische godsdienstwetenschappen. Dit kan ook belangrijk zijn voor de islamconsulenten, bijvoorbeeld in gevangenissen en ziekenhuizen. In Amsterdam zijn er verschillende afstudeerrichtingen in de masteropleiding. Men kan zich richten op het onderwijs, op de islamitische geestelijke zorg of op een fundamentele theologische benadering.

De overheid kan hierbij een faciliterende rol spelen. Dat blijkt uit de voorbeelden uit het buitenland die werden opgenomen in de conceptnota en in de toelichting van het voorstel van resolutie. De overheid mag niet ingrijpen in het curriculum van deze opleiding, maar ze kan wel stellen dat het curriculum ingevuld moet worden door een universiteit. Men kiest bewust voor een opleiding binnen een bestaande universiteit. Zo kan deze opleiding ook worden ingebed binnen een bestaand financieringssysteem. Het gaat dus niet, zoals bij het protestantisme in Vlaanderen, om een opleiding op theologisch niveau die buiten de universiteit wordt georganiseerd. De overheid moet dus de garantie geven dat een dergelijke opleiding zich kan ontwikkelen. Elke ondersteuning dient gekoppeld te zijn aan een soort van stappenplan voor het uittekenen van een islamitisch studiecentrum dat zich niet beperkt tot les geven, maar dat ook lezingen en studiedagen organiseert en andere maatschappelijke verantwoordelijkheden opneemt, zoals elke academische opleiding zou moeten doen.

Een Deense onderzoekster stelt dat een verankering van de islam en de moslims binnen een bestaand universitair kader, niet alleen binnen een antropologische studie zoals nu, maar als actieve participerende subjecten, een goede manier is om de islam en de moslims te erkennen en om ervoor te zorgen dat ze een geïntegreerd en blijvend deel zijn van onze samenleving. Onze buurlanden, Duitsland, Nederland en Frankrijk, hebben die urgentie ingezien en hebben reeds vorm gegeven aan een dergelijke opleiding. Hij denkt dat Vlaanderen ook zijn verantwoordelijkheid moet opnemen.

De heer *Wim Wienen* denkt dat dit voorstel van resolutie heel belangrijk is. Na het debat over de conceptnota bleef hij zitten met heel wat vragen over de opleiding en over het draagvlak daarvoor bij de moslimgemeenschap zelf. Daarom beroept hij zich op artikel 32, 2, b), van het Reglement om hierover een hoorzitting te vragen. De commissie stemt hiermee in.

2. Algemene bespreking

De heer *Wim Wienen* stelt de opportuniteit van het voorstel van resolutie in vraag, gezien minister Pascal Smet in de plenaire vergadering ten derden male de oprichting van een academische opleiding Islamitische Godsdienstwetenschappen aankondigde. De eerste keer deed hij dat als reactie op de interessante conceptnota van de heer Sannen, de tweede keer na enkele incidenten met islamleerkrachten. De minister ging zelfs verder dan het voorliggende voorstel en had het ook over de opleiding van islamleerkrachten en imams. Het lid vat samen dat de belofte van de minister grotendeels beantwoordt aan het verzoek dat in het voorstel van resolutie aan de regering wordt gericht. Het is dus zonder voorwerp geworden.

De heer *Kris Van Dijck* antwoordt dat de minister weet heeft van de voorbereiding van het voorstel van resolutie en de conceptnota kent en dat het daarom juist verbazend zou zijn als hij andere signalen de wereld zou insturen dan die van de meerderheidsfracties. Hij onderstreept dat het voorstel van resolutie verder gaat dan alleen een imamopleiding. Het

gaat om de academische verankering van een levensbeschouwing. Volgens het lid is het niet achterhaald en versterkt de parlementaire steun het beleid van de minister.

De heer *Ludo Sannen* vult aan dat er nog geen regeringsbeslissing in uitvoering is en dat de opleiding zelfs niet in het regeerakkoord staat. Een parlementaire resolutie kan de feitelijke realisatie dichterbij brengen.

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* vult op haar beurt aan dat het beschikkend gedeelte verder gaat dan alleen de oprichting zelf van een universitaire opleiding Islamitische Godsdienstwetenschappen.

Mevrouw *Khadija Zamouri* vindt het voorstel van resolutie wel opportuun. Open Vld vindt het heel belangrijk dat er een academische opleiding komt, maar is het niet eens met de formulering van punt 7, met name het realiseren van een professionele opleiding voor imams binnen het Vlaams onderwijs. Haar amendement strekt er toe de laatste drie woorden van het zevende punt van de resolutie te schrappen. Zij stelt dat de professionele opleiding van imams niet past te binnen het Vlaamse onderwijs. Imams behoren tot de erediensten en niet tot het gewoon regulier onderwijs. De imam gaat voor in de moskee. Dat betreft namelijk een bevoegdheid van de erediensten. Zonder die zinsnede is haar fractie bereid het voorstel goed te keuren.

Ook de fractie van mevrouw *Elisabeth Meuleman* vindt het voorstel van resolutie een goed initiatief, ook al zullen door de oprichting van deze opleiding niet alle problemen opgelost worden. Het Executief van de Moslims van België (EMB) merkt op dat men op het vlak van de opleiding van imams nog nergens staat. In het beste geval zullen de eersten over 15 jaar opgeleid worden, zegt zij. Het voorstel pakt dit slechts onrechtstreeks aan door voor een intellectueel kader te zorgen, dat dan vervolgens de imams kan bijscholen op het vlak van context en taal. Volgens het lid is snellere actie nodig en daarom dient zij een amendement in waarin gelijktijdig aandacht wordt gevraagd voor de snelle ontwikkeling van een doelgericht vormingsaanbod waarbij de taalverwerving en de kennis van de maatschappelijk context centraal staat. Dit is te realiseren met een beperkt budget. Een dergelijke module kan in de schoot van MANA vzw ondergebracht worden.

De heer *Wim Wienen* erkent het probleem dat mevrouw Meuleman signaleert. Het voorstel blijft onduidelijk op het punt van de imamopleiding. De fracties van de indieners ontkennen dat het om een imamopleiding gaat maar punt 7 van het voorstel van resolutie spreekt over het realiseren van een professionele opleiding voor imams binnen het Vlaamse onderwijs. Welk nut heeft het trouwens om bepalingen uit het regeerakkoord in een voorstel van resolutie op te nemen?

Het lid betreurt dat hij te snel heeft ingestemd met de keuze van de sprekers voor de hoorzitting, waardoor die enigszins een gemiste kans was. Anderzijds waardeerde hij wel het schitterende verhaal van de goed geïnformeerde mevrouw Meryem Kanmaz, die aangaf dat het grote probleem de omgang met diversiteit is en de verschillende stromingen die er zijn binnen de islam. Verder heeft het lid vragen bij de haalbaarheid van het buitenperspectief.

De professor die op de hoorzitting sprak, de heer Pierre Van Hecke, zei volgens de heer Wienen niets meer dan dat een dergelijke opleiding een recht was sinds de islam in 1974 is erkend. De heer Shattour was dan weer interessant vanuit menselijk oogpunt maar minder wat het specifieke van een opleiding Islamitische Godsdienstwetenschappen betreft. Zijn analyse van de problemen in de moslimgemeenschap is behoorlijk correct, al werden de salafistische invloed en de opleiding van heel wat imams en leerkrachten in het buitenland (met name Saoedi-Arabië) al gesignaleerd in het voorstel van de heer Ludo Sannen.

Merkwaardig aan de hoorzitting is wel dat wie in de toelichting van het voorstel van resolutie als een essentiële gesprekspartner wordt genoemd, het Executief van de Moslims van België, niet werd gehoord. De heer Wim Wienen wil namelijk weten of daarbinnen steun bestaat voor een dergelijke academische opleiding en meer bepaald het buitenperspectief. Hij betreurt dat hij te snel heeft toegegeven bij de regeling van de werkzaamheden. Ook vertegenwoordigers van de Executieve hadden inzichten aan de commissie kunnen meegeven.

De gevolgen van het voorstel voor het Vlaamse onderwijslandschap zijn verstrekkend. Het uitgangspunt van de indieners is het probleem van te radicale imams die te weinig kennis hebben van de maatschappelijke evolutie in het Westen en daardoor verkeerde raad kunnen geven aan gelovigen maar ook jongeren radicaliseren. Het lid wijst er in dit verband op dat de islam ook een politiek luik heeft.

De islam onderwerpen aan wetenschappelijk denken en kritiek is een nobel doel, maar de heer Wim Wienen heeft vragen bij zowel wenselijkheid als haalbaarheid. Hij wil om te beginnen niet meehelpen aan de uitbouw van een Vlaamse islamzuil. Verder zou volgens de indieners in de voorgestelde academische opleiding niet alleen het binnenperspectief, maar ook het buitenperspectief aan bod moet komen. Het is de bedoeling dat niet alleen moslims, maar ook westerlingen de opleiding stofferen. Deze opleiding moet aldus bijdragen tot het ontstaan van een islam die geworteld is in onze samenleving en die dus noties heeft van de westerse normen en waarden. Deze opleiding moet ook een wetenschappelijke reflectie over de islam mogelijk maken, waarbij er ook kritieken kunnen worden geformuleerd, zoals in de andere godsdienstwetenschappen.

Die doelstellingen van de indieners zijn volgens de heer Wienen moeilijk realiseerbaar. De kern van de islam, de Koran, is immers moeilijk in te passen in de westerse waarden omdat de Koran niet voor interpretatie vatbaar is. In de visie van de islam zijn de verzen van de Koran de woorden van Allah zelf, die via de engel Gabriël aan de profeet Mohammed geopenbaard werden. Het is dus moeilijk om over de Koran te reflecteren of om er kritiek op uit te oefenen. De bijbel is een bundel van verhalen die door de jaren heen door verschillende mensen genoteerd werden. Dat wordt niet gezien als het woord van God zelf. De islam gaat er ook van uit dat de Arabische tekst van de Koran de enige echte Koran is omdat de openbaringen in die taal aan de profeet werden overgebracht. De vertalingen moeten het mogelijk maken dat ook andere mensen die teksten kunnen lezen. Zij zijn echter niet meer dan een soort van interpretatie van de echte Koran. Binnen het christelijke geloof doen de vertalingen geen afbreuk aan de inhoud van de Bijbel. Het woord 'koran' betekent trouwens oplezing. De imam is niet meer dan een voorlezer die de geschriften goed kent. Hij hoeft de woorden van de Koran niet te interpreteren of in een 21e-eeuwse context te plaatsen. Veel bepalingen van de Koran staan trouwens haaks op de evoluties die het Westen heeft meegemaakt sinds het humanisme.

De heer Wienen stelt dat men zou kunnen opmerken dat er binnen de islam toch heel wat verschillende stromingen zijn en dat de Koran dan misschien toch niet letterlijk geïnterpreteerd hoeft te worden. Dat heeft zijn inziens te maken met de Hadith, de overlevering over het leven en de uitspraken van Mohammed, neergeschreven door zijn entourage. Er waren ongeveer 600.000 overleveringen in omloop. Drie eeuwen lang hebben alle grote theologen in de moslimwereld gediscussieerd over de vraag welke van deze regels betrouwbaar zijn en welke niet. Uiteindelijk heeft men beslist om een deel van de bronnen te behouden en om de rest te schrappen. Intussen is die discussie echter afgesloten. De islam is dus gebaseerd op een niet te interpreteren Koran en een niet te interpreteren Hadith. Een academische opleiding wordt dus zeer moeilijk.

In dit kader haalt de heer Wim Wienen ook de ontkenning van de evolutietheorie door de islam aan. De heer Nordin Taouil, de voorzitter van de algemene vergadering van het EMB (ook moslimraad genoemd) en een bekend salafist, dus een behoorlijk radicaal man,

verklaarde in 2008 in het televisieprogramma *De zevende dag* dat alle mensen afstammen van Adam en Eva. Naar aanleiding daarvan is Radio 1 op zoek gegaan naar westerse moslims die wel geloof hechten aan de evolutietheorie. Men heeft echter geen enkele moslim gevonden die openlijk wou verklaren dat de evolutietheorie een feit is en dat het verhaal over Adam en Eva niet letterlijk moet worden genomen. Dat bewijst dat de islam een dogmatische godsdienst is. Tijdens een hoorzitting in dit parlement, in het kader van het hoofddoekendebat, hebben jonge moslima's ook hier de evolutietheorie in twijfel getrokken (*Parl. St. VI. Parl. 2010-11, nr. 685/3*). Ook in de bijbel komt het verhaal van Adam en Eva voor, maar er zijn weinig christenen te vinden die dogmatisch omgaan met dat verhaal. Wel is er in de katholieke kerk een periode geweest dat men vrij dogmatisch omging met de geschriften. Die periode is echter grotendeels voorbij, al zijn er misschien nog mensen die de Bijbel letterlijk nemen. In Europa heeft men namelijk de Verlichting gekend. Sindsdien gaat men anders om met de wetenschap.

Vervolgens benadrukt de heer Wienen het politieke luik van de islam. De Bijbel heeft het over de relatie van de mens tot God. De Koran en de Hadith hebben het echter niet alleen over de relatie van de mens tot Allah, maar ook over de verhoudingen van mens tot mens. De islam is namelijk meer dan een godsdienst alleen. Het is een soort van politieke ideologie die ook het privéleven regelt. Religie en politieke ideologie zijn in de islam onafscheidelijk.

Hoe kan men een dergelijke opleiding dan organiseren? Op die vraag heeft de heer Wienen tijdens de hoorzitting geen antwoord gekregen. Er werd wel opgemerkt dat al de verschillende stromingen in de islamwereld zouden moeten worden geïntegreerd in de opleiding. Zo niet dreigt er een probleem te ontstaan met de erkenning. In Nederland wordt de academische opleiding islamitische godsdienstwetenschappen door bepaalde stromingen binnen de Nederlandse islam hoog ingeschat en erkend, maar door andere, zoals *Diyana*, niet. Mevrouw Meryem Kanmaz drukte in dit verband de wens uit om te komen tot een soort Europese, Belgische islam waarin de verschillende stromingen kunnen samenleven zolang ze maar ons wettelijk kader aanvaarden. Dit laatste lijkt de heer Wienen problematisch omdat sommige wetten haaks staan op wat er in de Koran staat zoals de verhouding tussen man en vrouw. De wijze waarop de man binnen de islam zijn vrouw mag behandelen komt in conflict met onze wetten inzake intrafamiliaal geweld. Hoe de imam hiermee dan moet omgaan ziet hij niet direct.

Mevrouw *Khadija Zamouri* betwist de stelling als zou geweld tegen vrouwen in de islam toegestaan zijn. Ze stelt dat er evenveel intrafamiliaal geweld bestaat in autochtone als allochtone gezinnen.

De heer *Wim Wienen* weet dat heel wat moslims gematigd zijn in hun levenswijzen en het belijden van hun geloof, maar ze zijn dan geen moslim zoals de Koran dat voorschrijft. In dit verband stelt hij ook een radicalisering van de moslims in de steden vast en de academische opleiding zal dit niet verhelpen. De drempel wordt telkens weer verlegd voor de moslims. Gematigde moslims in een Westerse omgeving leven niet meer strikt volgens de gebruiken die de Koran letterlijk beschrijft. Kritiek formuleren op de islam en de Koran is nog een stap verder, een overtreding van de regel en het doet afbreuk aan het moslimzijn. Het wordt beschouwd als godslastering en kan met de dood bestraft worden. De heer Wienen is er niet van overtuigd dat men die sanctie ook niet zou uitvoeren. Hij verwijst ter zake naar de situatie van *Salman Rushdie*. Toch gaat men nu moslims ertoe aanzetten om op de islam en de Koran kritiek te formuleren. Dat getuigt van een gebrek aan respect voor de Koran.

Vernieuwing van dat geloof – de *bidha* – is eveneens onmogelijk. Men wil streven naar een islam die geworteld is in het Westen en Vlaanderen, maar de leer staat volgens het lid haaks op heel die samenleving. Hij refereert aan de geschiedenis om de aanpak van ongelovigen te illustreren. Ook lokaal, meer bepaald in Antwerpen, blijkt er steeds meer

weerstand tegen wie beslist om bijvoorbeeld geen hoofddoek te dragen. Onverdraagzaamheid ten aanzien van andere waarden, normen en geloofsovertuigingen, en dogmatische volgzzaamheid zijn ingebed in het geloof.

De integratie van de diverse stromingen vormt een belangrijk aspect bij het opstarten van een academische opleiding. De heer Wienen erkent dat een aantal van die stromingen meer openstaat voor verandering en minder nauwgezet de letter van de Koran volgt. Hij refereert onder meer aan de Moslimbroeders. Dat post-islamisme is erfgenaam van een reformistische beweging van eind 19e eeuw-begin 20e eeuw. Doel was een meer geëngageerde islam te ontwikkelen die meer op zijn omgeving gericht zou zijn, meer betrokken bij de samenleving. Die stroming kan naar zijn mening wel waardevol zijn om het doel van het voorstel van resolutie te bereiken. Ze streeft naar een meer puur religieuze beleving van het geloof en minder politieke inbedding. De heer Wienen herhaalt dat de islam dat echter niet wil. Het lijkt een illusie om in die sfeer verschillende geloofsgemeenschappen naast elkaar te laten bestaan. Het lid refereert aan de Koran, die zegt dat samenleven met ongelovigen slechts van tijdelijke aard kan zijn. Het uiteindelijke doel is de islamisering van de wereld en dus – op welke manier ook – te overtuigen en komaf te maken met andere overtuigingen.

De heer Wienen stelt vervolgens vast dat in het Westen dergelijke post-islamistische stromingen slechts een miniem deel uitmaken van de islamgemeenschappen. Overheersend is de Turks-islamitische stroming, met onder meer de Diyanet, het presidium voor Religieuze Zaken of ministerie, dat ook politiek gericht is – godsdienst in combinatie met nationalisme. Diyanet stuurt ook de meeste en vooral Turkse moskeeën. Dat staat dwars op het doel om een in de Vlaamse gemeenschap gewortelde academische opleiding op te richten die de scheiding van kerk en staat erkent. Het lid stelt in dat verband uit ervaring ongerust te zijn. Turkije blijkt veel minder Westers dan hij oorspronkelijk dacht. De strikte scheiding tussen kerk en staat die Atatürk heeft ingevoerd, brokkelt geleidelijk af.

De Turks-islamitische groepen in de maatschappij, zoals in Gent, zijn een niet te onderschatten minderheidsgroep, die ook gegeerd is op diverse partijlijsten, oppert de heer Wienen. Diyanet bepaalt hoe het geloof, ook van die groep, eruit moet zien. Dat op zichzelf ondergraaft volgens het lid al de doelstelling van de indieners van het voorstel van resolutie, namelijk een meer Westers gerichte islam. Een religie kan niet vanuit het parlement of via een academische opleiding geheroriënteerd worden. Ook de opleiding zal vorm krijgen vanuit Diyanet, waarschuwt de heer Wienen. De Koran en de islam wordt derhalve geïnterpreteerd vanuit de visie die in Turkije geldt.

Van cruciaal belang bij het inrichten van een academische opleiding in de islamitische godsdienstwetenschappen is voor belanghebbenden dat alle islamitische stromingen daarbij betrokken worden. Het kan niet de bedoeling van de indieners zijn dat de opleiding door sommigen niet erkend wordt of tegenkanting ondervindt omdat ze te zeer door Diyanet of Turks gestuurd wordt. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat Marokkaanse moslims er niets van willen weten. Geen of te weinig draagvlak kan leiden tot segregatie binnen de moslimgemeenschap, stelt het lid.

Hoe kunnen al die stromingen dan in een academische opleiding geïntegreerd worden? Het lid stelt dat daarop geen antwoord is gekomen van mevrouw Meryem Kanmaz. Zelf ziet hij niet in dat alleen Westerse professoren of met Westerse inslag, mensen die de sfeer van het humanisme en verlichting uitdragen, de opleiding zouden dragen en vorm geven. Dat brengt niemand een stap verder dan wat er al bestaat in de hoedanigheid van zelfs beruchte en bekende islamologen aan de universiteiten die de islam zeer kritisch onder de loep nemen. Vooralsnog bekijken alleen westerlingen de religies en de islamitische godsdienstwetenschappen met een kritische bril en het lid meent te begrijpen dat de indieners met het voorstel van resolutie breder willen gaan. Men wil daadwerkelijk de moslimkaders opzetten vanuit mosliminzichten.

Het voorstel van resolutie is volgens de heer Wienen prematuur en vergt nog voorafgaande studie. Het lijkt hem onhaalbaar om alle stromingen en visies te integreren, zoals de neo-salafisten. Hij meent dan ook dat het een foute investering is om een dergelijke opleiding op te starten.

Ook de situering van de Vlaamse opleiding in een internationaal kader lijkt de heer Wienen moeilijk. Men pleit voor een lokaal gewortelde islam en tegelijkertijd moet deze een internationaal karakter hebben?

De heer Wienen concludeert dat de resolutie zware budgettaire implicaties heeft, haar doel voorbijschiet, en ten slotte zonder voorwerp is. In de toelichting wordt de analyse gemaakt dat de imams niet kwalitatief beantwoorden aan de verwachtingen van hun maatschappelijke rol. Als de resolutie dan geen aanzet is om een opleiding te organiseren dan schiet ze haar doel voorbij. Het voorstel is bovendien zonder voorwerp daar minister Pascal Smet tot driemaal heeft toegezegd ten laatste tegen 2013 of 2014 de academische islamopleiding in het hoger of universitair onderwijs vorm te geven.

De heer *Boudewijn Bouckaert* stelt dat de LDD-fractie, na grondige discussie, de resolutie met enig voorbehoud zal steunen. LDD volgt daarbij de 'derde weg' van de inburgering en integratie.

De eerste weg is die van het cultuurrelativisme, een strekking die tot voor enkele jaren dominant was. Zij stelt dat alle culturen gelijk zijn. Zij koppelden er een victimiserende houding aan naar de islam toe. Allochtonen hebben alleen rechten en geen plichten.

Een andere stroming stelt dat de zaken hopeloos zijn. Islam en islamieten kunnen niet worden geïntegreerd in de samenleving. Dit fenomeen moet dus onder controle worden gehouden. De heer Bouckaert is ervan overtuigd dat ook deze houding geen enkel perspectief biedt.

De derde weg van de inburgering en de integratie kan versterkt worden door sterk nadruk te leggen op de kern van de humanistische waarden. Aan alle inwoners, autochtonen en allochtonen, wordt assertief gevraagd zich daarin in te schrijven en zich te integreren. Dit voorstel van resolutie ligt in het verlengde van die integratiefilosofie. De overwegingen van de heer Wienen zijn volgens spreker argumenten om dit voorstel te steunen. De gebeurtenissen, persartikels en mediaoptredens van de laatste weken maakten de lamentabele kwaliteit van de woordvoerders van de islam duidelijk. Een academische vorming kan daarin verbetering brengen.

Ook in andere landen bestaat er een dergelijke opleiding, bijvoorbeeld in Nederland. De problemen die de heer Wienen schetst rond diversiteit en dergelijke, lijken de heer Bouckaert niet van dien aard dat zij een dergelijke opleiding onmogelijk zouden maken. In Nederland is dat geen onoverkomelijk probleem gebleken. Het zal in Vlaanderen dan ook wel een kans op slagen hebben. Het lid vindt dat men de plicht heeft om alle methodes ten minste te proberen. Dit voorstel houdt weinig risico's in. Het kan wel het kritisch denken binnen de islamitische gemeenschap stimuleren. Men moet zich echter geen illusies maken over de resultaten maar ze met de nodige scepsis benaderen.

De heer *Ward Kennes* verwijst naar de bespreking en het verslag van de conceptnota waar reeds vele opmerkingen zijn geformuleerd.

Hij heeft uit het betoog van de heer Wienen onthouden dat er een probleem is met enerzijds, het monolithische denken binnen de islam en, anderzijds de grote verscheidenheid daarbinnen. Theologisch zal daar een sterke visie zijn om het woord van bovenaf niet te veel in vraag te stellen, hetgeen typisch is voor geopenbaarde erediensten. Bij de Sikhs

wordt het boek zelfs beschouwd als een persoon. De grote diversiteit in de islam illustreert dat er op veel plaatsen een inculturatie is gebeurd. Daar komt telkens een niet-identieke islam uit voort. Er zijn periodes van meer uitwisseling geweest, afgewisseld met periodes van terugplooiing en fundamentalisme.

Men mag daar bezorgd over zijn, maar niet pessimistisch. Alle problemen zullen niet opgelost zijn maar het oprichten van een theologische faculteit kan een voedingsbodem vormen die een belangrijke bijdrage kan leveren, niet alleen aan de islam, maar ook aan de Vlaamse samenleving.

Wat betreft het amendement van de Open Vld stelt de heer *Kris Van Dijck* nog dat de indieners beoogden om in Vlaanderen tot een opleiding te komen. De formulering dat dit binnen het Vlaams onderwijssysteem gebeurt, is daarbij ongelukkig. De indieners staan er wel op dat, zoals bepaald in het regeerakkoord, er zorg wordt gedragen voor een opleiding. De spreker verklaart zich akkoord met het amendement van Open Vld.

De heer *Wim Wienen* verzoekt namens de Vlaams Belang-fractie de toepassing van artikel 36, 3, van het Reglement en vraagt de goedkeuring van het verslag

3. Stemmingen

Amendement nr. 1 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 3.

Amendement nr. 2 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 3.

Het voorstel van resolutie wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 3.

4. Goedkeuring van het verslag

Het verslag wordt unaniem door de commissie goedgekeurd tijdens de commissievergadering van 21 juni.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Goedele VERMEIREN,
verslaggever

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

– gezien:

- 1° de grondwettelijke verankering van de vrijheid van godsdienst en de financiering van de erediensten in België;
- 2° de grondwettelijke verankering van de plicht om kwaliteitsvol onderwijs in te richten voor de erkende erediensten en de niet-confessionele zedenleer;
- 3° de traditionele verhouding tussen Kerk en Staat in het Koninkrijk België, die zich kenmerkt door een ‘welwillende neutraliteit’, waarbij de staat de vrijheid van godsdienst financieel ondersteunt in functie van het algemeen belang;
- 4° de wettelijke erkenning van de islam als erkende eredienst, die de islam in dit kader plaatst;
- 5° het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Overheid, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 27 mei 2004 betreffende de erkenning van de erediensten, de wedden en pensioenen van de bedienaars der erediensten, de kerkfabrieken en de instellingen belast met het beheer van de temporalien van de erkende erediensten en het uitvoeringsbesluit van 30 september 2005 dat daaraan voorwaarden koppelt die gelden voor de geloofsgemeenschappen van alle erkende erediensten, waarmee de gemeenschappen en gewesten zich inschrijven in voornoemde verhouding;
- 6° de historische bijdragen van godsdienstwetenschappelijke opleidingen tot de brede en kritische academische vorming van geestelijken in Vlaanderen en West-Europa;
- 7° de nood aan academisch onderzoek, met het oog op kennisverwerving en -ontwikkeling omtrent en binnen de islamitische theologie in een West-Europese context;
- 8° de evoluties in onze buurlanden: de ontwikkeling van het Centrum voor Islamitische Theologie aan de VUA en de opleiding Islamitische Theologie in Leiden, de creatie van vier centra voor islamitische theologie aan Duitse universiteiten, de talrijke initiatieven in andere West-Europese landen en de tijdelijke, gerichte financiële ondersteuning door de respectievelijke nationale overheden, teneinde het ontstaan van opleidingen en centra te faciliteren;
- 9° de huidige decretale context die het hoger onderwijs regelt en de organieke financiering van academische opleidingen aan bestaande en erkende Vlaamse universitaire instellingen regelt;
- 10° de gebrekkige integratie van vele islamitische religieuze voorgangers door hun gebrek aan vertrouwdheid met, en kennis over, onze samenleving en de nood aan een kritische, reflectieve geestelijkheid met een brede academische achtergrond;
- 11° de standaard dat scholieren in de derde graad van het secundair onderwijs les krijgen van licentiaten en masters, en het feit dat deze standaard voor het secundair religieus en levensbeschouwelijk onderwijs van de katholieke en protestantse erediensten, evenals de niet-confessionele vrijzinnigheid geldt;
- 12° de nood aan het verzekeren van de kwaliteit van het docentenkorps dat in de professionele bachelors op Vlaamse hogescholen de opleiding tot islamleerkracht verzorgt, en het feit dat deze kwaliteitsbewaking onmogelijk is zonder academische input;
- 13° de positieve invloed die de inrichting van een kwalitatief hoogstaande opleiding Islamitische Godsdienstwetenschappen moet uitoefenen op hierboven voornoemde beroepsgroepen, maar ook op islamconsulenten, werknemers in de jeugdzorg en dergelijke;
- 14° het antwoord van de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel in de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen op de vragen om uitleg 756 (2010-2011), 39 (2011-2012), 530 (2011-2012) en 1089 (2011-2012);

- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° de nodige stappen te ondernemen met het oog op de realisatie van een bamaopleiding Islamitische Godsdienstwetenschappen, binnen een bestaande en erkende Vlaamse universitaire instelling of instellingen;
 - 2° hiertoe gesprekken te voeren met het vertegenwoordigend orgaan van de moslims in de Vlaamse Gemeenschap, de Moslimexecutieve, andere relevante islamitische koepelverenigingen en de Vlaamse universiteiten;
 - 3° tussen de gesprekspartners een faciliterende rol op te nemen;
 - 4° gerichte ondersteuning te bieden aan de inrichtende universitaire instelling of instellingen teneinde de opstart van een kwalitatief hoogstaande opleiding islamitische Godsdienstwetenschappen en de realisatie van een centrum voor Islamitische theologie mogelijk te maken, waarna de opleiding zo spoedig mogelijk dient te worden geïntegreerd in het decretaal verankerde financieringssysteem;
 - 5° de steun te verbinden aan het uitwerken van een concreet stappenplan, door de inrichtende universitaire instelling of instellingen, naar de uitbouw van een centrum voor islamitische theologie;
 - 6° bijzondere aandacht te besteden aan de academische reputatie wat betreft theologie, godsdienstwetenschappen en islamkunde van de inrichtende universitaire instelling of instellingen en haar inspanningen om een draagvlak voor haar voorstel binnen de moslimgemeenschappen in Vlaanderen te verwerven;
 - 7° naast de inzet voor de opstart van een academische opleiding Islamitische Godsdienstwetenschappen, de inspanningen voort te zetten om in overleg met vertegenwoordigers van de islamitische eredienst een professionele opleiding voor imams te realiseren en een doelgericht vormingsaanbod te ontwikkelen, waarbij taalverwerving en kennis van de maatschappelijke context centraal staan.